

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument met overgangszone van de Kruisstraatmolen in Kortemark (Werken)

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.6. tot en met 6.1.14.,
- het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, artikel 6.2.1.

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de erfgoedwaarden zijn onderzocht;
- de resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in een beschermingsdossier;
- het voorlopige beschermingsbesluit werd getekend op 29 september 2023 en werd bij uittreksel in het Belgische Staatsblad bekendgemaakt op 12 december 2023;
- de zakelijkrechthouders zijn op de hoogte gebracht van de voorlopige bescherming;
- de gemeente Kortemark organiseerde een openbaar onderzoek van 29 november 2023 tot en met 28 december 2023.

De behandeling van de adviezen, opmerkingen en bezwaren is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

Het monument de Kruisstraatmolen in Kortemark is van algemeen belang wegens de volgende erfgoedwaarden:

- de historische waarde:

Als windgraanmolen illustreert de Kruisstraatmolen de belangrijke economische rol die windmolens van de late 12de eeuw tot en met het interbellum speelden. De ontwikkelingsgeschiedenis van de Kruisstraatmolen illustreert vooral een belangrijke fase in de ontwikkeling van windkracht naar mechanische kracht. Vanaf de late 19de eeuw ondervonden wind- en watermolens meer en meer concurrentie van stoom- en later motormaalterijen. De Eerste Wereldoorlog zorgde echter voor een gebrek aan brandstof,

waardoor windkracht op hernieuwde aandacht kon rekenen. In het interbellum werden dan ook verwoede pogingen gedaan om de windkracht te optimaliseren via wiekenverbeteringssystemen. De Kruisstraatmolen in Werken was de eerste windmolen in Vlaanderen die in 1933 werd uitgerust met een Van Bussel-wiekenverbeteringssysteem. In die hoedanigheid van de eerste toepassing van een halve verdekking werd de windmolen in 1944 beschermd als monument. In de hoop het windmalen nog te verbeteren werd het Van Bussel-gevlucht in 1947 vervangen door Fauël-fokwieken met zelfregelende kleppen, een wiekenverbeteringssysteem dat toen eveneens vooreerst in Vlaanderen werd toegepast. Tijdens de restauratiecampagne van 1955-1956 werden deze wieken vervangen door nieuwe geklinknagelde fokwieken. Sinds 1992 bestaat het gevlucht uit een zogenaamde Vlaams gevlucht van twee geklinknagelde metalen roeden (een binnen- een buitenroede) van 25,20 meter. Door de buitenbedrijfstelling van de molen in 1975 was een optimalisatie van het windmalen niet meer vereist. Bij windstilte lieten echter ook deze wiekenverbeteringssystemen de molenaar in de steek. Daarom werd de open voet van de windmolen ingemetseld en uitgediept om er een hulpmaalterij in onder te brengen. De inmiddels verdwenen uitrusting bestond uit een derde steenkoppel die werd aangedreven door een in nabijgelegen gebouwtje opgestelde Deutz-motor. De overbrenging van de mechanische kracht gebeurde via een nog bewaarde gemetselde gang onder het maaiveld van de molenbelt.

De aanwezigheid van een builmolen in de onderste zolder van de driezoldermolen illustreert de wijze waarop de windmolenaars vanaf de late 19de eeuw inspeelden op de toenemende vraag naar wit tarwebrood. In oorsprong builden de bakkers zelf het meel, maar de concurrentie van de industriële maalderijen dwong de molenaars om deze taak op zich te nemen en daartoe in hun molen een builmolen te installeren.

- de industrieel-archeologische waarde:

De industrieel-archeologische waarde van de Kruisstraatmolen ligt in de afleesbaarheid van het historisch productieproces, namelijk het malen van granen voor menselijke en dierlijke consumptie. Het integraal aanwezige staande en gaande molenwerk met inbegrip van een cultuurgoed laat toe om nog steeds het geheel van opeenvolgende handelingen te stellen die gezamenlijk leiden tot de productie van meel.

De Kruisstraatmolen is een heel herkenbaar en representatief voorbeeld van een houten standaardmolen, in dit geval met gesloten voet. Tot in de vroege 19de eeuw waren de meeste windmolens die opgericht werden, houten standaardmolens. Historisch zijn er iets meer dan 2600 houten standaardmolens bekend. Daarvan resten er nu 87. Dit maakt dat houten standaardmolens zeer zeldzaam zijn. Daarenboven is de Kruisstraatmolen, waarvan de molenkast gerecupereerd werd van de Schaeck- of Snepmolen uit Torhout, één van de zeer weinige bewaarde driezoldermolens in West- en Oost-Vlaanderen. Dit type standaardmolen ontstond door het ontdebelen van de eerste (of onderste) zolder in een graan- of onderzolder met geringe hoogte (voor de opslag van zakken graan en meel en in dit geval ook de plaatsing van een builmolen) met daarboven de meelzolder.

- de technische waarde:

De Kruisstraatmolen getuigt van een belangrijke technische verbetering. Door het lichtwerk van de steenkoppels telkens met een bollenregulator uit te rusten wordt bij veranderlijke wind de gewenste afstand tussen de looper en ligger automatisch geregeld.

De cultuurgoederen die integrerend deel uitmaken van het monument versterken de industrieel-archeologische waarde ervan.

De bescherming omvat een overgangszone. De windmaalvaardigheid van de Kruisstraatmolen wordt ondersteund door de omgeving die, met name aan de zuidwestzijde nog relatief open is en voldoende windvang garandeert. Daarom omvat de bescherming een overgangszone. Een overgangszone wordt dus afgebakend in functie van het vrijwaren van de molenbiotoop die de industrieel-archeologische waarde ondersteunt. De molenbiotoop is de omgeving die van invloed is op het functioneren van de molen als maalwerktuig en deze omgeving wordt in de eerste plaats gekenmerkt door openheid. Bij de Kruisstraatmolen is de omgeving aan de zuidwestzijde nog relatief open. Voor de windvang zijn alle percelen binnen een straal van 100 meter rond de molen van cruciaal belang en kan een zone van 400 meter rond de molen invloed hebben.

Het afbakenen van deze overgangszone draagt bij tot het vrijwaren van de industrieel-archeologische waarde doordat:

- de windtoevoer en -afvoer in functie van de werking van de molen als machine gegarandeerd wordt;
- ze de visuele openheid bewaart: de zichtassen op de molen en het zicht vanaf de molen. Dit is van belang om functionele redenen, met name het goed kunnen inschatten van de weeromstandigheden;
- ze de mogelijkheid tot aan- en afvoer van respectievelijk grondstoffen en producten ondersteunt wat essentieel is voor de werking als machine.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. De volgende onroerende goederen worden definitief beschermd als monument: Kruisstraatmolen, Steenstraat zonder nummer in Kortemark (Werken), bij het kadaster bekend als: Kortemark, derde afdeling, sectie B, perceelnummer 1063K5.

De volgende onroerende goederen worden definitief beschermd als overgangszone bij het monument: omgeving van de Kruisstraatmolen, Steenstraat 17, 18, 18A, 19, 20, 21, 22, 22A, 22B, 24, 25, 26, 27, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 45 en zonder nummer, Vladslotstraat 8, 9, 9A, 9B, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 16A, 17, 18, 18A, 19, 20, 20A, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28 en zonder nummer, bij het kadaster bekend als: Kortemark, derde afdeling, sectie A, perceelnummers 563S, 564V, 566R, 566S, 577C, 578D, 581G, 583F, 591K, 592T, 593T, 594H, 594K, 597K en Kortemark, derde afdeling, sectie B, perceelnummers 1049K, 1053B4, 1053C4, 1053F3, 1053F5, 1053G3, 1053G5, 1053H3, 1053H5, 1053K3, 1053K4, 1053K5, 1053L3, 1053L5, 1053M4, 1053M5, 1053P4, 1053V3, 1053W4, 1053X4, 1055S, 1056P, 1057D, 1058D, 1059G, 1063A8, 1063B5, 1063C5, 1063C7, 1063E6, 1063F5, 1063G5, 1063L7, 1063N7, 1063P4, 1063P5, 1063R4, 1063R7, 1063S7, 1063T7, 1063W7, 1063X7, 1063Z7 en deel uitmakend van het openbaar domein (Steenstraat en Vladslotstraat).

De cultuurgoederen opgenomen in de bijlage bij dit besluit maken integrerend deel uit van het monument.

Het plan met de aflijning is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het monument is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Art. 2. De erfgoedwaarden van het monument zijn:

- 1° de historische waarde;
- 2° de industrieel-archeologische waarde;
- 3° de technische waarde;

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

De Kruisstraatmolen is een windmaalvaardige houten standaardmolen van het driezoldertype met een gesloten voet of teerlingenkot. De windmolen bevindt zich op een met gras ingezaaide molenbelt, die met een bakstenen keermuur is verstevigd. Langs deze keermuur loopt een deels met kasseien, deels met bakstenen geplaveid toegangspad met enkele treden en een zachte helling naar de molen. Rond het teerlingenkot is een grindpad voorzien. In de molenbelt zijn in een cirkel rond de molen zes ijzeren kruiringen verankerd. Een onverharde molendreef leidt vanaf de Steenstraat naar de molen. Onder het maaiveld van de molenbelt steekt een gemetselde gang voor de overbrenging van mechanische kracht, destijds vereist voor de aandrijving bij windstilte van een maalstoel in het teerlingenkot.

De gesloten voet heeft een achthoekige vorm en is opgetrokken in witgeschilderde baksteen. De tentvormige dakconstructie, bestaande uit kepers en een dakbebording, is afgedekt met kunstleien. Twee groen geschilderde houten zwaai-deuren geven toegang tot deze onderbouw. Het daglicht valt binnen via twee kleine vensteropeningen met witgeschilderde ramen met roedeverdeling. Het teerlingenkot met twee hoge en twee lage ingemetselde bakstenen teerlingen is uitgediept. Een steengalg herinnert aan de mechanische hulpmaulderij die ooit in de gesloten voet was ingericht. Op de witgeschilderde teerlingen liggen twee houten teerlingblokken, waarop de kruisplaten rusten die de houten standaard met de inscriptie '1773' dragen. De uiteinden van de kruisplaten steken doorheen de muren van het teerlingenkot en zijn met een houten bekisting afgeschermd. Een van de kruisplaten vertoont als inscriptie het jaartal "1859". Houten steekbanden die de standaard ondersteunen, schoren tegen de houten zetel die rond de standaard is aangebracht.

De molenkast met zijn ongeveer 16 meter hoge nok telt in tegenstelling met de meeste standaardmolens drie zolders. Een gebroken kap dekt de molenkast af en is net als de windzijde (windweeg) gedekt met leien. De staartzijde, de steenrechtzijde (linker zijwand) en de vangzijde (rechter zijwand) hebben een verticale houten beplanking. In de steenrechtzijde steken vier ronde kijkgaten, in de vangzijde drie. Houten kijkgatluikjes met een dwarsregel als handgreep dekken de kijkgaten af en kunnen met houten wervels worden vastgezet. In de windweeg steekt ter hoogte van de meelzolder en de steenzolder een beglaasd kijkgat. In de twee zijwanden van de steenzolder zijn ter hoogte van de molenkap beglaasde balkgaten voorzien om bij werkzaamheden aan het dak balken doorheen te steken. Een witgeschilderde houten makelaar met bovenop een windwijzer in de vorm van een zeemeermin (of zeegodin) bekroont aan de staartzijde de molenkap. In de staartzijde steken twee opgeklampte deur-luiken, een opgeklampte deur en een opgeklampt vensterluik die in verbinding staan met respectievelijk de graanzolder, de meelzolder en de steenzolder. Een luikap voor het buitenluiwerk kenmerkt de molenkap aan de staartzijde. Onder het met leien beklede zadeldakje bevindt zich een houten luik. Aan de windzijde wordt de askop in de molenkap geflankeerd door twee houten windluiken.

De staart is voorzien van drie hangbomen, waarvan twee op de sleeptrede en vastgehecht aan weerszijden van de staartbalk. Bovenaan zijn deze hangbomen voorzien van een witgeschilderde ingesneden versiering. Een kortere hangboom is vastgemaakt aan het uiteinde van de staart. Tussen de hangbomen bevinden zich de kruias en de haspelas. Aan de staart, die bovenaan met een houten plank tegen insijpelend vocht is afgedekt, hangt de houten molentrap met witgeschilderde leuning. In de trapwangen steken de 25 houten treden. Waar de staart door de trap gaat, zijn er twee korte trapwangen. Ter hoogte van het rechter deurluik naar de graanzolder geeft de molentrap toegang tot een klein platform op houten schoren. Een witgeschilderde houten leuning schermt dit balkonnetje af. Op het maaiveld schoren twee metalen loopstaken de staart om het slingeren van de molenkast bij het malen te verhinderen.

Het gevlucht bestaat uit twee geklinknagelde metalen roeden (een binnen- een buitenroede) van 25,20 meter die doorheen de askop steken. De roeden zijn voorzien van gewone windplanken en voor- en achterhekken. De vier op het achterhek uitgespannen zeildoeken zijn uit dicht hennep geweven en van een rond uitgesneden bovineinde ('bek') voorzien. IJzeren roedekettingen leggen de roeden vast aan de kruiringen in de molenbelt.

De onderste zolder, de graanzolder of hel, rust op de vier berriebalken die net boven de zetel twee aan twee kruiselings over elkaar om de standaard heen zijn gelegd. De zolder is enkel via het balkonnetje rechts van de molentrap toegankelijk. Op deze zolder bevinden zich een hoofdzakelijk houten builmolen en een slijpsteen die destijds met drijfriemen verbonden waren met het drijfwerk op de steenzolder.

De bovenliggende zolder, waarop de molentrap aansluit, is de meelzolder. Centraal is de zolder ingevuld met een houten meelgoot die in relatie staat met de twee maalstoelen op de steenzolder. Op de goot prijkt traditioneel een kruisje met Christusfiguur. In de meelgoot steekt een getande meelschuif. De meelbak onderaan de meelgoot is aan beide zijanten voorzien van een ijzeren haakje om de zakken bij het vullen aan op te hangen. Boven de meelbak hangt een touw met schuifloop en een ijzeren haak om de meelzak bij het vullen open te houden. Met het houten scheiplankje in de meelbak wordt het meel tegengehouden bij het wisselen van zak. Op de meelbak zijn historische inscripties aangebracht. Nog leesbare inscripties zijn: 'G. VANLOUWE' en 'A. VANDENBUSSCHE'. De standaard met een oude geprofileerde boezem ('brasem'), die zich achter de meelgoot bevindt, is voorzien van de inscripties 'Dumortier Omer 1893' en 'Vromans'. Op de boezem rust de steenbalk die de gehele molenkast schraagt. Andere inscripties zijn terug te vinden op een zolderbalk ('IADH 1773') en enkele weegbanden ('A. DHEERE 1857', '1892 GEL VANLOUWE', 'G. VANLOWE', '1992 JOS DEMAREE'). Links achteraan op de meelzolder staat een deels houten deels metalen haverpletter op houten onderstel die met een drijfriem verbonden is met het drijfwerk op de steenzolder. Vlakbij steekt in de zoldervloer een gleuf voor een drijfriem om op de graanzolder de builmolen en slijpsteen aan te drijven. Links vooraan op de meelzolder zit een deels houten deels metalen brugbalans verzonken in de plankenvloer. Tegen de rechterzijwand leidt een houten steektrap, voorzien van een zitplankje, naar de steenzolder. Onder deze trap is ten behoeve van de molenaar aan de molenkastwand een houten lessenaar bevestigd. Tegen de zoldering van de meelzolder bevinden zich twee bollenregulators. Deze zijn door middel van een drijfriem verbonden met een riemschijf onderaan het staakijzer op de pasbalk van het respectieve lichtwerk van de twee steenkoppels op de steenzolder. Zij regelen bij veranderlijke wind automatisch de gewenste afstand tussen de loper en de ligger.

De bovenste zolder, de steenzolder, telt twee maalstoelen, die telkens bestaan uit een koppel molenstenen met als toebehoren in het bijzonder een steenkist, kuipdeksel,

tremen, een schudbak en een graanbak. Bij elke maalstoel staat een steengalg met steenschroef en steenbeugels om de looper op te lichten en om te draaien. Op de zoldervloer bevindt zich bij elke steenkuip ook een lichtwerk dat de afstand tussen de molenstenen regelt en in relatie staat met de respectieve bollenregulator op de meelzolder. Tot de uitrusting van de steenzolder behoort ook een hoofdzakelijk houten graankuiser. Tegen de vangzijde bevindt zich de vang, in hoofdzaak bestaande uit een metalen hoepelvang, metalen sabelijzer, houten vangbalk, houten vangezel, metalen vanghaak, houten vangstok met vangtouw, een houten keervang en twee supplementaire keervangen (bestaande uit twee houten balken die bij hevige windstoten eveneens in de kammen van het vangwiel kunnen ingehaakt worden). In de plankenvloer steekt een luiluk waarlangs de zakken graan en meel tussen meelzolder en de steenzolder worden verhandeld.

Onder de molenkap bevindt zich de houten molenas met de gietijzeren insteekaskop. Een inscriptie dateert de molenas "1875". Op de molenas steken twee grote aswielen. Het grootste wiel, het vangwiel, telt 52 (haagbeuken) kammen en drijft een bonkelaar (of klein kamwiel) met 12 kammen aan. Dit kamwiel steekt op het staakijzer van de achterste maaltafel. Het kleinere aswiel, het voorwiel, heeft 44 kammen en haakt in in de bonkelaar (of klein kamwiel) met 14 kammen op het staakijzer van de voorste maaltafel. Door het vangwiel wordt ook de bonkelaar (of het kamwiel) met 12 kammen aangedreven. Via een overbrengingsas met twee riemschijven en bijhorende drijfriemen worden ook de graanreiniger op de steenzolder en de haverpletter op de meelzolder aangedreven.

Het luiwerk onder de molenkap bestaat uit een luias, een daarop bevestigd luiwiel dat in het vangwiel grijpt, een klauwwiel met de klauwreep, een wip met luitouw om de luias omhoog te trekken zodat het luiwiel in het vangwiel haakt, en een binnen- en buitenreep om de zakken respectievelijk in en buiten de molen te verhandelen.

Art. 3.1. De beheersdoelstellingen voor het monument zijn:

- 1° het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. Dit veronderstelt vakkundig onderhoud en indien nodig conserverende ingrepen. Bewaren gaat steeds voor op vernieuwen. Nieuwe ingrepen en wijzigingen in het gebruik van de molen vereisen een geïntegreerde aanpak waarbij de impact op het geheel wordt afgewogen en waarbij de draagkracht van de molen niet wordt overschreden;
- 2° het behoud als windmaalvaardige molen met betrekking tot zowel het interieur en het exterieur als het perceel;
- 3° het behoud van het bestaande gevlucht tenzij geopteerd wordt voor een Van Bussel- of een Fauël-wiekenverbetering zoals vroeger voorzien;
- 4° het behoud van de cultuurgoederen in het monument. Dit veronderstelt vakkundig onderhoud en indien nodig conserverende ingrepen. Bewaren gaat steeds voor op vernieuwen.

Art. 3.2. De beheersdoelstellingen voor de overgangszone zijn:

- 1° de huidige windtoevoer en -afvoer blijvend verzekeren en het ondersteunen van ingrepen die de windtoevoer en -afvoer verbeteren in functie van de werking van de molen als machine;
- 2° het vrijwaren van een visuele openheid: het zicht vanaf de molen (om functionele redenen, met name het goed kunnen inschatten van de weeromstandigheden) en het zicht op de molen (zodat de molenaar letterlijk en figuurlijk een oogje in het zeil kan houden);

- 3° het vrijwaren van de mogelijkheid tot aan- en afvoer van respectievelijk grondstoffen en producten, wat ook essentieel is voor de werking als machine, bijvoorbeeld door het behoud en onderhoud van een molenbaantje dat ook dienst kan doen voor onderhouds- en restauratiewerken.

Art. 4.1. De zakelijkrechthouder en de gebruiker houden het monument in stand en onderhouden het door:

- 1° het monument als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade door brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het monument regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood;
- 5° de nodige maatregelen nemen om de werking als werktuig te verzekeren;
- 6° de windvang voor windmolens te vrijwaren;
- 7° het werkend industrieel erfgoed regelmatig in werking stellen volgens de regels van de kunst. Met de werking wordt bedoeld het functioneren van het totale productieproces waar dat mogelijk is.

Art. 4.2. De zakelijkrechthouder en de gebruiker houden de overgangszone in stand en onderhouden ze door:

- 1° de huidige windvang voor de windmolen te vrijwaren door:
 - a) in een straal van 100 meter rond de molen de hoogte van hindernissen (bebouwing, grondwerken en beplanting) zoveel mogelijk te beperken tot onder de onderzijde van de wieken in verticale stand, zeker aan de kant van de overheersende windaanvoer (zuidwest) en windafvoer (noordoost);
 - b) buiten een straal van 100 meter rond de molen de hoogte van hindernissen zoveel mogelijk te beperken tot 1 meter hoger dan de onderzijde van de wieken per 100 meter, gerekend vanaf de molen. Voor deze zone kan ook de formule van Beljaars gehanteerd worden. Deze is gebaseerd op de ruwheid van het terrein, de afstand tot de molen, de gewenste maximale windreductie, de askophoogte van de molen en het landschapsreliëf. De toelaatbare hoogte van de hindernis wordt dan berekend volgens de formule $(x/n) + c \cdot z + TAW$ waarbij:
 - n = coëfficiënt voor ruwheid terrein (140 bij open, 75 bij ruw en 50 bij gesloten). Voor de Kruisstraatmolen is dit ruw (75);
 - x = afstand van de hindernis tot de molen in m;
 - c = coëfficiënt windreductie. Deze wordt best beperkt tot maximaal 5% (factor 0,2) en mag zeker niet meer zijn dan 10 % (factor 0,3);
 - z = askophoogte in meter (helft gevlucht + hoogte belt, berg of stelling)
 - TAW (hoogtepeil ten aanzien van het maaiveld van de molen)Voor de Kruisstraatmolen in Kortemark (die in een ashoogte van 15,10 meter heeft) betekent dit dat de toegelaten hoogte van een hindernis op 100 meter van de molen best beperkt wordt tot 4,35 meter $((100/75) + 0,2 \cdot 15,10)$ en zeker niet hoger mag zijn dan 5,86 meter $((100/75) + 0,3 \cdot 15,10)$, telkens op voorwaarde dat het hoogtepeil van het maaiveld identiek is aan dat van de molen;
 - c) enkel af te wijken van de onder a en b opgesomde richtlijnen indien de hindernissen geen bijkomende windhinder veroorzaken.
 - Dit is het geval zijn voor een hindernis die zich bevindt achter een bestaande hindernis, gerekend vanaf de molen. Maar er wordt ook rekening gehouden

met de windhinder die al bestaat door een verder afgelegen hindernis. Dergelijke afwijkingen op basis van bestaande hindernissen zijn enkel mogelijk indien de nieuwe hindernis gelijkaardig is aan de bestaande. Gelijkaardig verwijst in deze naar het onderscheid tussen beplanting, bebouwing en grondwerken.

- Voor bebouwing kan verder in beperkte mate afgeweken worden van de onder a en b opgesomde richtlijnen. Hierbij wordt rekening gehouden met de breedte van de nieuwe hindernis (idealiter niet groter dan de lengte van het gevlucht), de oriëntatie van het dak (idealiter volgt de nok zoveel mogelijk de straal van de cirkel rond de molen), de dakhelling (idealiter zo steil mogelijk), het dakvolume (idealiter zo eenvoudig mogelijk, zonder dakkapellen) en het bouwvolume (idealiter met afgeronde hoeken en (half)open wanden, dit laatste bijvoorbeeld bij autobergplaatsen);
- d) bij beplanting rekening te houden met de te verwachten groei. Om die reden wordt het aanplanten van zowel hoogstammen als bomenrijen vermeden. Het knotten of snoeien van bomen wordt aanbevolen, evenals het vervangen van zieke of gekapte wind hinderende beplanting door een meer gepaste, lagere beplanting;
- 2° de zichten op de molen vanaf het openbare domein zoveel mogelijk te behouden;
- 3° de wegen te behouden en onderhouden.

Art. 5.1. Een toelating is vereist voor de volgende handelingen aan of in het monument Kruisstraatmolen in Kortemark:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan de gesloten voet:
 - a) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - b) het verwijderen, vervangen of wijzigingen van het dakvolume, de dakconstructie en de dakbedekking;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, inclusief poorten, beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, houtwerk en smeedijzer, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 5° het uitvoeren van de volgende werken aan de molenkast, de molenkap met balkons, molenstaart, het kruiwerk, de molentrap en het gevlucht:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van de molenkast (constructie, volume, materialen en afwerking);
 - b) het verwijderen, vervangen of wijzigingen van de molenkap (constructie, volume, materialen en afwerking) en de dakbedekking;
 - c) het verwijderen, vervangen of wijzigen van de molenstaart;
 - d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van het kruiwerk;

- e) het verwijderen, vervangen of wijzigen van de molentrap met balkons;
 - f) het verwijderen, vervangen of wijzigen van het gevlucht;
 - g) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - h) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, inclusief deuren, luiken, ramen, beslag en hang- en sluitwerk;
 - i) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 6° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
- a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van de kruiningen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
 - d) het vellen of beschadigen van bomen of struiken en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm tot gevolg kan hebben;
 - e) het aanplanten van bomen of heesters;
 - f) alle werken of activiteiten die het microreliëf en de vegetatie kunnen wijzigen of beschadigen;
 - g) het aanbrengen of wijzigen van afsluitingen.
- 7° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur van de gesloten voet en de molenkast en -kap en aan het cultuurgoed:
- a) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van interieurelementen (molenuitrusting);
 - b) het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
 - c) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
 - d) het uitvoeren van werken die het uitzicht of de indeling van het interieur wijzigen;
 - e) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
 - f) het verwijderen, vervangen of wijzigen van vloeren, trappen, wand- en zolderafwerking, binnenschrijnwerken, inclusief het beslag en hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
 - g) het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontleisteren van bepleisterde elementen;
 - h) het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige;
- 8° het uitvoeren van volgende handelingen aan de beschermde en nog in gebruik zijnde machines:
- a) het wijzigen, vervangen of herstellen van het beschermde goed of onderdeel ervan met niet-originele materialen en constructietechnieken;
 - b) het volledig of gedeeltelijk uiteen nemen, verplaatsen of wijzigen van de technische kenmerken.

Art. 5.2. Een toelating is vereist voor de volgende handelingen aan of in de overgangszone:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie voor zover deze werken invloed hebben op de windtoevoer en -afvoer van de molen, het zicht vanaf en naar de molen, en op de mogelijkheid tot aan- en afvoer van respectievelijk grondstoffen en producten;
- 2° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken voor zover deze werken invloed hebben op de windtoevoer en -afvoer van de molen, het zicht vanaf en naar de molen, en de mogelijkheid tot aan- en afvoer van respectievelijk grondstoffen en producten:
 - a) het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
 - c) het verwijderen of wijzigen van parkconstructies;
 - d) het aanleggen of wijzigen van verhardingen;
 - e) het vellen of beschadigen van bomen of struiken en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm tot gevolg kan hebben;
 - f) het aanplanten van bomen of heesters;
 - g) alle werken of activiteiten die het microreliëf en de vegetatie kunnen wijzigen of beschadigen;
 - h) het aanbrengen of wijzigen van afsluitingen.

Er is geen toelating vereist voor:

- 1° regulier onderhoud;
- 2° passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood.

Brussel, 04/03/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Si)
Getekend op: 2024-03-04 12:55:29 +01:0
Reden: Ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE